

Berzsenyi Dániel (1776 – 1836)

I. Pálya képe:

- 1776-ban született Hetyén (Vas megye).
- Apja nem járatta iskolába, csak 14 éves korában íratta be a Soproni evangélikus líceumba.
- Innen egyszer megszökött, rövid időre katonának állt.
- 1795-ben végleg otthagyta az iskolát, tanulmányait nem fejezte be.
- 1799-ben feleségül vette egy rokonát, Bukai Takách Zsuzsannát és zömjénbe költöztek
- 1803-ban Kiss János evangélikus lelkész és költő felfedezte, hogy Berzsenyi is ír verseket.
- A verseket elküldte Széphalomba Kazinczynak, aki elismerően nyilatkozott.
- 1804-ben Niklára költözött feleségével (Somogy megye) -> NIKLAI REMETE
- 1808-ban összeállított egy 77 db versből álló versgyűjteményt és elküldte Kiss Jánosnak.
- Ő elküldte Kazinczynak.
- Levelezés kezdődött Berzsenyi és Kazinczy között => Berzsenyi megismerkedett a felvilágosodás eszméivel.
- 1810-ben Berzsenyi Pesten járt, találkozott a Kazinczy köréhez tartozó írókkal. (Kölcsey, ...stb.), de kölcsönös idegenkedést éreztek egymással szembe.
- A versek I. kiadása 1813-ban, a II. kiadás pedig 1816-ban jelent meg.
- 1817-ben Kölcsey recenziót (Kritikát) jelentett meg. Berzsenyi költészetéről a Tudományos gyűjteményben.
- Ez számos elmarasztaló megállapítást is tartalmazott.
- Berzsenyi ezt személyes támadásnak fogta fel és irt egy indulatos választ, melyet a szerkesztők nem közöltek.
- És ez után Berzsenyi hosszú évekig irodalmi tanulmányokat folytatott, hogy megalapozott választ tudjon adni.
- 1825-ben jelent meg észrevételek a Kölcsey recenziójára című írása a tud. gyűjt. -ben.
- 1830-ban az akadémia (magyar tudós társaság) „Első vidéki rendes tagjává” választotta.
- Székfoglalója 1833-ban jelent meg poéta harmonisztika címmel. (Klasszicista felfogás)
- 1836. február 24.-én halt meg.

II. Költészetének korszakai:

1. 1808-ig (A K. levelezés megindulásáig.):

- Költészete a klasszicizmus jegyében indul.
- Ókori minták, időmértékes formák
- Műfaj: óda
- A korszak végén, miután Niklára költözött elkezdte elégiákat írni (A magányosságát fogalmazta meg, a költészetet menedéknek tekinti, azért ezek a versek közelebb állnak a romantikához mint a klasszicizmushoz).

2. 1808 – 1817 (A Kölcsey-féle bírálattig):
 - A fő hatás ekkor a Kazinczyval folytatott levelezés
 - Költészetben, ennek megfelelően megjelent a felvilágosodás jellegzetes témái.
 - Új műfajok jelentek meg.
 - Az egyik az episztola.
 - * Valóságos, néven nevezett személyhez írott verses levél.
 - * Lehetőséget add hosszabb gondolatmenet megfogalmazására.
 - * Pl.: Vitkovics Mihályhoz
 - A másik pedig az epigramma.
 - * Kiválóan alkalmas egyetlen gondolat.
 - * Pl.: Napóleonhoz
3. 1817 – 1836
 - Ekkor nagyon kevés vers született, Berzsenyi inkább tanulmányokat ír.
 - Versei közt több ars poetica is található.
Pl.: a poéta, a poézis hajdan és most
 - 1825-ben megjelenik az Észrevételek Kölcsey recenziójára című vitairat.
 - 1833: Poétai harmonisztika
 - * A görög költészet mintájára a harmónia megteremtését tekinti a költészet felfontosabb feladatának.

III. Berzsenyi D. költészetének klasszicista és romantikus vonásai.

1. Klasszicista elemek
 - Horatius tudatosan vállalt követésének eredménye
 - Gyakran fordul elő olyan részletek a költeményeiben, melyek egyértelműen Horatius szöveghelyek átdolgozása.
 - Pl.: Horác
 - Antik versforma:
 - i. Szapphói Strófa
 - ii. Alkaioszi Strófa
 - Arany középszer (Aurea medioeritas) szélsőségek kerülése.
 - Tanító szándék
 - Logikus felépítés
2. Romantikus jellegzetességek:
 - Érzelmi túlfűtöttség, zaklatottság, nyugtalanság.
 - Tökéletesség és a végtelenség iránti vágy, mely túllép a valóság korlátjain.
 - Költői képek
 - Jobban szereti a metaforát, mint a metonímiát.
 - Olyan metaforákat szeret, amelyekben a hasonlóság nem egyértelmű.
 - Nem szereti a logikus szerkezetet, helyette a verset érzelmi, hangulati elemek tartják össze.

Várható kérdések a dolgozatban (Példák!!!):

1. Mutasd be 3 mondatban
2. Milyen romantikus | klasszicista jellemzői vannak a költ...? (5 mondat)
3. Igaz / hamis
4. Összepakosítás